

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Acta Synodalia Dioecesana Ecclesiae Mediolanensis, Pars Secunda

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Cura concionatoris in eripiendis corruptelis, instituendis operibus pietatis,
in concione accomodanda ad episcopalis gubernationis rationem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11399

Docebit, quomodo oret, piè, attètè, perseveràter, humiliter, toto spiritu: & quo statu etiam corporis, tam in ecclesia, quam domi, nempe genibus flexis, iunctis manibus, aut erecto aut prostrato corpore, & capite demisso, aut rursus brachijs expansis instar crucis, sublati in cœlum oculis.

Si quid in eo genere peccatur (vt ab ijs fit, qui vnum tantum genu in oratione flectunt) aut certè quidquam id generis committunt, quod precantis pietati non conueniat, id graui sermone coarguet.

Oratio enim humilem & religiosam corporis positionem requirit.

Cura concionatoris in eripiendis corruptelis, instituendis operibus pietatis, in concione accommodanda ad episcopalis gubernationis rationem.

CVM verò ad concionandum aliquò concionator venerit, vel ab episcopo, vel à parochio, aliove ecclesie rectore, accuratè illius loci morum corruptelas conquiret: quas vt occasio ferret, verborum vi, & sententiarum pondere, & in primis sacrarum literarum testimonijs exemplisq; constantissimè vsq; adeo cogitabit, vt funditus, quantum in se est, extirpet, Deo benè iuuante. Eas item consuetudines, quæ & si malæ non videntur, tamen occasionem præbent peccandi.

Nec verò semel atq; iterum, sed sæpenumero prout vsu venerit, illas ipsas detestabitur.

Immo perenni quadam doctrinæ, ardētisq; cohortationis perseverantia, & perpetua quasi contentione (id quod olim p sanctissimos viros, Ambrosiū, Augustinum, & Chrysostomum traditum est) in ueteratos malè viuendi mores, deprauatamq; consuetudinem radicatus euellere studebit.

Curabit etiam rursus in omni loco vbi concionatur, aliquod pietatis opus, ei loco ad piè agendi studium episcopi iudicio aptius conuenientiusq; institui; aut institutum vehementius excitari.

Pia item instituta, religiosasq; consuetudines, quam diligentissimè, ac perpetuò

retinendas esse, ac si quæ vel antiquatæ sunt, vel intermissæ ad vsum reuocandas ostendet.

Id verò omne persuadere non desistet, quoad rem confecerit, quam salutariter in Domino optat.

Omnem præterea concionum suarū vim ad episcopalis pastoralisq; gubernationis rationes accommodabit: episcopi monita, iussa, edicta, decreta, instituta, ac disciplinam omnem perpetuò commendabit, atque adeo tuebitur; vt & clerus, & populus, concionibus suis benè excitatus, ei obtemperet, pareat omni sanctæ obedientiæ spiritu.

Sanctæ præterea Inquisitionis perpetuò se studiosissimum præbebit: illius officij partes acri defensione tuebitur: illorum qui præsumunt, auctoritati, edictis, decretis, quam diligentissimè parendum sit, crebrò vt vsu venerit, præclare ostendet: populum docebit, quanta unicuiq; necessitas imposita sit deferendi illorū nomina, qui vel factis, vel dictis, vel alio quouis modo à doctrina catholica aberrant: quiq; cōtra sanctiones, decreta, edicta, eiuſdem officij causa nomine promulgata, agunt, aut dicunt.

Si verò ipse aliquando, vt euenire potest; vel verbo vno labetur errabit; vel confessim nullaq; mora interposita, ex Episcopi, Inquisitorisve præscripto, sententiam aut concionem retexat, atq; ad verum fidei doctrinæq; orthodoxe dogma reuocet, quidquid fuerit, in quo ab illius doctrinæ decretis aberrarit.

Idq; non obscure agat, neque aliqua verborum circuitione; sed apertissime planissimeq; erratum suum emēdet; aut sententiam, si ambigūe dixerit, explicet ad illorum præscriptum.

Concionator quoque regularis parochorum curæ omnino prodesse studebit: ita scilicet, vt non modò nihil quidquā proferat, quod parochialis curationis officia inturbet; sed omne studium adhibeat, quo populus in omnes parochialis curæ partes piè sancteque conformet. Facultate autem, si quæ sibi dabitur, vel sacre confessionis audiendæ, vel etiam absoluendi à casibus referuatis, ita utetur; vt & parochialem vtilitatem, & populi disciplinam nusquam vllò modo labefa-

labefactet, sed communiat omni studio atque officio.

Quo in genere toto instructione de ministerio poenitentiae quam accuratissime adhibebit.

Et verò in primis proponet sæpè auditoribus Concilij Tridentini decreta: ex quo, tanquam è purissimo fonte hauriet, quæ pertinent ad mores omnium ordinum corrigendos, fidem explicandam, & Christianam disciplinam restituendam. Conciliorum itè provincialium nostrorum, & episcopaliū synodorum constitutiones ac decreta non modò ad populi memoriam reuocet; sed docebit, quàm utilis eorum executionis usus, quàm inde vberissimus fructus. Proinde crebro in hoc officij genus incumbet, ac nullam planè occasionem prætermittet.

De ijs quæ ad formam concionis primè.

MATERIAM concionis cum ex Euangelij tractatione, alijsq; locis aptè appositis, digressionibusq; concionator sibi parauerit; ita eam disponat, vt oratorie illius concionis partes, quantum vel Euangelij, vel rei alterius de qua dicturus est, ratio patitur, nullè deserentur, præsertim quæ illustriores sunt, quæq; ad commouendum pertinent. Instruat autem atque exornet, non verborum vel lectissimorum inani sonitu, & sermone nimis elaborato, & penè calamistrato ac fucato, quo nihil potest esse infructuosius: sed graui plenoq; sanctæ doctrine, ac referto disciplina, quæ verè Christiana, præstansq; sit ad salutem. Ita præterea quæcumq; ad dicendum pie meditata est, distinctè partiatur, vt auditores omnia & facillè percipiāt, & memoria teneant; quo maiorem inde fructum capere queant.

Memoriæ cuncta ita mandare studeat, vt fugiat tamen memoriæ ostentationem, vt potè in sententijs quamplurimis pronuntiandis, aut certè rebus permultis recensendis.

Vbi ad finem concionis venerit, breui epilogo sæpè vtetur, quo partes concionis breuiter repetat.

Tum concionem concludet more sancto rum patrum, breui precatioe, gratiarum actione, & laudibus benignitatis

Christi Iesu Domini nostri.

Absoluta concione, paululum de suggestu, vel apud altare genibus flexis tacitus orabit: tum auditores aliquando moueat, vt iidem faciant.

Si apud rudem multitudinem concionatur, orationem dominicam, salutationem angelicam, & symbolum Apostolorum à populo vnà secum purè ac distinctè toto corde pronunciarì, tum Dei misericordiam humiliter voce implorari aliquando curet.

De Decoro.

PRIMO totam concionem accomodabit concionator ad ingenium conditionemq; hominum, apud quos concionaturus est.

Nihil enim ineptius & absurdius dici fingiue potest, quàm si in pauperrimo pago, apud rusticos fame frigoreq; confectos ita concionatur, vt in opiparas epulas, splendidissimas vestes auro argento intextas, quas homines indigentissimi ne somniant quidem, perpetuò inuehatur. Concionaturo igitur hæc erunt cogitanda omnia, non solum scilicet auditorum status, sed etiam locus, tempus, res de qua dicturus est, & personæ suæ auctoritas, & vitæ genus, vt aptè, decorè, conuenienter, & cum dignitate concionetur. Itaque, quæ inuoluta, vt commonimus, quæq; explicatu difficilia sunt, de ijs apud rudes nullam concionem instruet: nec verò græcè, hebraicè, chaldaicè, Syriacèq; dictionis vim, quando cum iisdem ager interpretari studebit.

At contra, si ad eruditissimam quamq; explicationem apti sunt qui audiunt, nullum genus præter mittet disertè interpretationis, quam ipse rectè norit.

Sed quando non æqualis est omnium conditio, vt diximus, non idem vitæ modus; certè concionis argumentum non dissimile erit à statu eorum qui audiunt. Et verò quemadmodum ab audientium conditione discrepare non debet: ita talem etiam esse conuenit, qualem eorum mores requirunt.

Mendaces Cretenses malæ bestia, ventres pigri, inquit sanctus Paulus. omnis porro obiurgatio vel acerrima ad eorum emendationem adhibenda fuit.